

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 400/2024-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného doc. JUDr. Lilou Bronislavou Pavelkovou, PhD., advokátkou, Jesenského 12, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B3-24C/66/2021 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B3-24C/66/2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B3-24C/66/2021 konal bez zbytočných prietáhov.
- Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B3-24C/66/2021

(ďalej len „napadnuté konanie“), pôvodne vedenom Okresným súdom Bratislava III. Navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov a priznal mu náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou z 19. novembra 2021 domáha určenia neexistencie záložného práva. Uvádza, že na zaplatenie súdneho poplatku bol vyzvaný po štyroch mesiacoch od podania žaloby a pokyn na doručovanie žaloby žalovaným 1 – 3 bol daný 6. septembra 2022, teda až po 5 mesiacoch. V októbri 2022 sa k veci vyjadrili dvaja z troch žalovaných. Tretiemu žalovanému súd doručoval písomnosti do cudziny 21. septembra 2022, pričom po 6 mesiacoch reklamoval nedoručenie zásielky na pošte. Pošta súdu 27. apríla 2023 oznámila, že zásielky na Anguillu nedoručuje.

3. Predseda súdu sťažnosť sťažovateľa na prietahy v napadnutom konaní z 21. marca 2023 vyhodnotil ako nedôvodnú.

4. Uznesením z 29. septembra 2023 mestský súd ustanovil prekladateľa do jazyka anglického, aby preložil žalobu s prílohami pre žalovaného 3.

5. Dňa 30. novembra 2023 prekladateľ doručil mestskému súdu preklad listín spolu s vyúčtovaním odmeny. Mestský súd uznesením sp. zn. B3-24C/66/2021 zo 16. februára 2024 priznal prekladateľovi odmenu a zároveň dal pokyn na doručovanie preložených listín do cudziny.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ argumentuje, že posudzovaná vec nie je osobitne právne a už vôbec skutkovo zložitá. Predseda súdu síce vo vyjadrení k sťažnosti okrem iného uviedol, že žaloba s prílohami má 56 strán, ale to nie je podľa sťažovateľa samo osebe dôkazom, že ide o zložitý prípad. Uvádza, že v konaní bol vždy aktívny, teda na vzniku prietáhov v napadnutom konaní sa nepodieľal.

7. Sťažovateľ poukazuje na celkovú dĺžku napadnutého konania, pričom vo veci nenastal žiaden relevantný postup smerujúci k jeho meritórnemu rozhodnutiu, a pripomína, že zásadný vplyv na napadnuté konanie nemala ani zmena súdnej mapy, keďže od nápadu veci nedošlo k zmene zákonného sudcu.

8. Podľa názoru sťažovateľa neefektívnym postupom mestského súdu, ktorý sa vyznačuje tiež nečinnosťou, došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

9. Mestský súd k ústavnej sťažnosti zaujal stanovisko podaním sp. zn. 1SprV/708/2024 z 9. októbra 2024, ktorého súčasťou je i vyjadrenie zákonného sudcu.

10. Mestský súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti poukázal predovšetkým na to, že v prípade, ak má jeden subjekt sporovej strany sídlo na malom karibskom ostrove, kde je problematické doručiť poštovú zásielku, je potrebné brať na zreteľ, že doručovanie žaloby môže trvať dlhú dobu,

pričom však z tohto dôvodu nie je možné žalovanému uprieť právo na doručenie žaloby ani právo vyjadriť sa k nej. Zákonný sudca zastáva názor, že táto objektívna skutočnosť má veľmi zásadný vplyv na posudzovanie priet'ahov.

11. V súvislosti s námietkou s'ťažovateľa týkajúcou sa „nezmyselnosti“ prekladu žaloby a príloh k žalobe do anglického jazyka mestský súd uvádza, že anglický jazyk je úradným jazykom na ostrove Anguilla, preto preklad žaloby a jej príloh do anglického jazyka pre obchodnú spoločnosť, ktorá sídli na ostrove s týmto úradným jazykom, nepovažuje za nezmyselný, naopak, ide o obvyklý postup súdu, v žiadnom prípade nie nekalú praktiku, tak ako to bez zjavných dôvodov uvádza s'ťažovateľ.

12. Tvrdenie s'ťažovateľa o tom, že sa preklad nepoužil, nie je pravdivé, keďže zo súdneho spisu vyplýva, že preložená žaloba s prílohami bola žalovanému v 3. rade doručená (č. l. 144), teda žalovaný v 3. rade prijal žalobu s prílohami v úradnom jazyku krajiny, v ktorej má sídlo.

13. Napokon mestský súd poukázal i na vysokú zaťaženosť zákonného sudcu, ako aj okolnosti súvisiace s tzv. zmenou súdnej mapy.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej s'ťažnosti

14. S'ťažovateľ podstatnou časťou argumentácie tvrdí, že zo strany mestského súdu konajúceho v jeho veci došlo k vzniku zbytočných priet'ahov.

15. Predmetom konania pred ústavným súdom je preto posúdenie, či postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

16. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ktoré je garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

17. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných s'ťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

18. Právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (m. m. II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup

v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza najmä zo zásady normovanej v čl. 17 a § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

19. K vzniku zbytočných priet'ahov v konaní pred všeobecným súdom môže dôjsť nielen jeho nečinnosťou, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou (m. m. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

20. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

21. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právna a skutková zložitosť prejednávanej veci, ústavný súd konštatuje, že spory, ktorých predmetom je určenie neexistencie záložného práva, patria v zásade medzi bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Vo všeobecnosti sú konania s cudzím prvkom časovo náročnejšie, často najmä v súvislosti s potrebou prekladu písomností a ich doručovania do zahraničia, avšak ústavný súd opakovane judikuje, že ani skutkovo náročnejšie konanie nemôže trvať na súde prvej inštancie vyše troch rokov bez rozhodnutia vo veci samej, pričom v posudzovanej veci sa konanie po takmer troch rokoch nachádza v štádiu doručenia žaloby s prílohami žalovanej strane, teda na úplnom začiatku.

22. Vo vzťahu k druhému kritériu ústavný súd po preskúmaní príslušného spisového materiálu zistil, že sťažovateľ svojím správaním v napadnutom konaní neovplyvnil nežiaducim spôsobom jeho dĺžku.

23. Napokon ústavný súd hodnotil postup mestského (pôvodne okresného) súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, vyjadrenia mestského súdu a predloženého súdneho spisu. Z obsahu spisu predloženého mestským súdom vyplýva, že konanie sa začalo žalobou sťažovateľa z 19. novembra 2021. Na zaplatenie súdneho poplatku bol vyzvaný po štyroch mesiacoch od podania žaloby a napriek tomu, že ho uhradil obratom, pokyn na doručovanie žaloby žalovaným bol daný 6. septembra 2022. Po ďalších šiestich mesiacoch súd reklamoval nedoručenie zásielky na pošte, ktorá 27. apríla 2023 oznámila, že zásielky na Anguillu nedoručuje. Následne znova až po piatich mesiacoch súd uznesením ustanovil prekladateľa s tým, že po vyhotovení prekladu obratom listiny doručoval do cudziny.

24. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že dĺžku konania poznačili predovšetkým neprimerane dlhé časové rozostupy medzi jednotlivými procesnými úkonmi súdu. Samotné konanie tak nie je

poznačené nečinnosťou súdu ako takou, ale skôr pomalým procesným postupom, pričom tento postup nezodpovedá požiadavkám kladeným na čo najrýchlejšie odstránenie právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza.

25. Ústavný súd pripomína, že personálne obsadenie súdu, jeho organizácia či vysoký počet vecí v príslušnom oddelení, ako ani optimalizácia súdnictva nie sú dôvodmi, pre ktoré by malo byť ospravedlnené, tolerované a ústavne udržateľné porušovanie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd nad rámec poznamenáva, že je táto okolnosť z individuálneho hľadiska, teda z hľadiska osoby zákonného sudcu pochopiteľne ospravedlniteľná, avšak z hľadiska celkovej zodpovednosti všeobecného súdu za plynulosť konania v posudzovanej veci ju zohľadniť nemožno.

26. Ústavný súd preto s prihliadnutím na skutočnosť, že konanie po takmer 3 rokoch od podania žaloby sa nachádza v štádiu jej doručenia žalovanej strane, a na zistený pomalý procesný postup mestského súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom. Na tomto základe rozhodol, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku rozhodnutia).

V.

Príkaz konať vo veci

27. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd prikázal mestskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v predmetnej veci bez zbytočných prieťahov, pretože ku dňu prerokovania ústavnej sťažnosti nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené (bod 2 výroku rozhodnutia).

VI.

Trovy konania

28. Sťažovateľ si uplatnil náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním právnu zástupkyňou.

29. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Za prvé dva úkony právnej služby, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2023, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2024. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2024 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 343,25 eur. Takto stanovená odmena predstavuje pri dvoch úkonoch 686,50 eur, s režijným paušalom 2 x 13,73 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) spolu 713,96 eur. Keďže právna zástupkyňa sťažovateľa je platiteľkou dane z pridanej hodnoty, uvedená celá suma bola zvýšená o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Ústavný súd teda priznal úspešnému sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia 856,75 eur (bod 3 výroku rozhodnutia).

30. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu